

Vastaus SDP aluevaltuustoryhmän 9.12.2025 jättämään aloitteeseen

SDP:n aluevaltuustoryhmä on esittänyt 9.12.2025 aloitteessaan, että kotisairaalapalveluja tulee tehostaa hyvinvointialueella siten, että palvelut tulee koskemaan koko hyvinvointialuetta terveystieteiden tuottamina. Lisäksi aloitteessa todettiin, että kun palvelut tuotetaan yhden toimialueen palveluina, voidaan palveluohjausta ja tarvetta koordinoita keskitetysti yhdestä palvelupisteestä Terveystieteiden tilannekeskuksesta 24/7. Tällä toimintamallilla maakunnan asukkaille pystytään jatkossakin turvaamaan laadukasta ja kustannustehokasta palvelua osaavan ja motivoituneen henkilökunnan tuottamana. Edelleen nostettiin esille, että toimiva kotisairaala-järjestelmä vapauttaa myös osastopaikkoja niille potilasryhmille, jotka niitä tarvitsevat. Lopuksi korostettiin, että tämä toimintamalli täyttää myös hyvinvointialueen antaman palvelulupauksen, "Oikeaa palvelua, oikeaan aikaan, oikeassa paikassa".

Siun soten terveys- ja sairaanhoitopalvelut sekä Ikäntyneiden palvelut kiittävät SDP:n valtuustoryhmää laatimastaan aloitteesta.

Pohjois-Karjalan hyvinvointialueen, Siun soten kotisairaaloiminnan kehittäminen moniammatillisena yhteistyönä

Kotisairaaloiminta Pohjois-Karjalassa

Kotisairaala-toiminnan määrittelyä

Kotisairaala tuottaa sairaalapalvelua potilaan kotona tai muussa asuinpaikassa, kuten sosiaalihuoltolain alaisissa asumispalveluyksiköissä. Kotisairaalahoidolla korvataan hoitojakso sairaalan osastolla. Hoito on määräaikaista, ja voi pitää sisällään esim. suonensisäistä antibioottihoitoa ja kotisaattohoitoa. Kotisairaalahoidosta säädetään terveydenhuoltolaissa (https://www.finlex.fi/fi/lainsaadanto/2010/1326#chp_2__sec_21).

Palliatiivisesta hoitoa tarvitsee arvioiden mukaan Pohjois-Karjalassa noin 900 henkilöä vuodessa. Näistä n. 70% voidaan hoitaa perustasolla, ja n. 30 % eli n. 270 henkilöä tarvitsee erityistason palliatiivisen hoidon palvelua vuosittain. Kotisairaala vie Palliatiivisen ja saattohoidon laatusuosituksen mukaan erityistason palliatiivista hoitoa potilaan kotiin (https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/161946/STM_2019_68_Rap.pdf?sequence=4&isAllowed=y).

Kotisairaaloiminta alkoi Joensuussa vuonna 2008

Kotisairaaloiminta alkoi Pohjois-Karjalassa Joensuun kaupungissa vuonna 2008. Sen toiminta-alueeksi muotoutui alkuun n. 25 km säde Joensuun keskustan ympärillä palvelen n. 70 000 asukasta. Vuonna 2013 Joensuun ja Kontiolahden terveystieteiden yhteistoiminta-alueen myötä Kotisairaala-toimintasäde laajeni Kontiolahden kunnan puolelle. Vuonna 2015 Pelastuslaitoksen ensihoitoyksiköt integroitiin Pohjois-Karjalassa kotisaattohoitopotilaiden palveluketjuun kotisaattohoitopotilaan ensihoitoprotokollan myötä. Ensihoidolle laadittiin tuolloin kotisaattohoitopotilaiden hoitoa varten oma ohjeistus kuolevan potilaan keskeisten oireiden hoidosta, nk. Kotisaattohoitopotilaan ensihoitoprotokolla. Sen tarkoituksena oli turvata oirehoitoa kotona silloin, kun hoitava taho ei pystynyt reagoimaan potilaan avun tarpeeseen. Vuonna 2017 kotisairaala-toiminta laajeni myös Liperin puolelle Siun soten perustamisen myötä.

Joensuun kotisairaala liitettiin vuoden 2018 alussa perustettuun Siun soten Palliatiiviseen keskukseseen, osaksi sairaalapalveluita. Keskukseseen tuli kotisairaalan lisäksi Palliatiivinen

poliklinikka ja osasto, sekä konsultaatiopalvelut. Kotisaattohoitopotilaiden hoidossa saatujen myönteisten kokemusten myötä yhteistyötä Pelastuslaitoksen kanssa tiivistettiin 2020-luvun taitteessa niin, että Pelastuslaitoksen Yhden hoitajan yksikkö alkoi suorittamaan suunnitellusti kotisairaalan tehtäviä, kuten hoidon tarpeen arviointia, suonensisäisiä neste- ja lääkehoitoja sekä saattohoitotehtäviä Joensuun ympäristössä. Näin kotisairaalapalvelun piiriin saatiin reilu 90 000 asukasta ml. suurempi osa Joensuuta, Kontiolahtea, Liperiä sekä Outokumpu ja Polvijärvi.

Vuonna 2022 alkanut Kotisairaala-toiminnan kehittämishanke

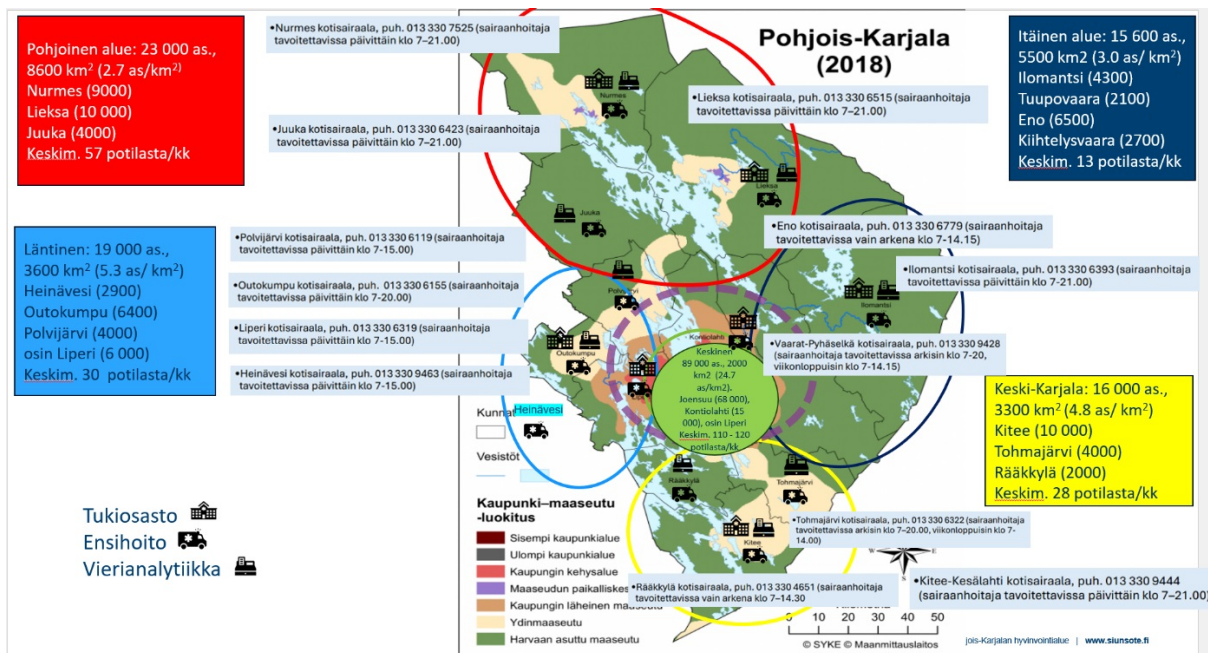
Ympäri vuorokautisen kotisairaaloiminnan kustannusvaikuttava kehittäminen on haastavaa maakunnan laidoilla, jossa välimatkat ovat pitkiä ja asukastiheys harva. Osaavan hoitohenkilökunnan rekrytoinnissa on ollut omat ongelmansa. Toisaalta kotihoidossa työskentelevillä sairaanhoitajilla ei välttämättä ollut tarjolla sairaanhoidollista koulutusta vastaavia työtehtäviä.

Vuonna 2022 käynnistyneessä FinPal-hankkeessa (Palliativisen hoidon palvelujen tuottaminen ja laadun parantaminen Itä-Suomen yhteistyöalueella) pyrittiin luomaan pohjoiskarjalainen toimintamalli maakunnallisen kotisairaaverkoston luomiseksi moniammatillisena, palvelualuerajat ylittävänä yhteistyönä (Kuva 1). Mallin mukaan kotisairaalan lääketieteellinen vastuu on Palliativisessa keskuksessa, koska kotisairaaloiminnasta noin puolet oli palliativista. Tämä palvelun järjestämistapa on Vuonna 2024 ilmestyneessä THL:n raportissa (Kotisairaaloiminnan nykytila, vaikuttavuus ja mittaaminen) valittu 55%:ssa Suomen kotisairaaloista.

Palliativinen keskus tarjoaa kotisairaaverkostolle lääkärin, joita on palkattu kotisairaaloimintaa varten yhteensä neljä. Lisäksi se vastaa pitkälti lääkehoidon, tarvittavien laitteiden ja laboratoriopalveluiden kustannuksista. Palliativisessa keskuksessa työskentelee asiantuntijasairaanhoitajia, jotka koordinoivat alueellista yhteistyötä ja ohjaavat kunkin potilaan jatkohoidon järjestämisestä maakunnan kotisairaaloissa yksilöllisen suunnitelman mukaan. Asiantuntijasairaanhoitajilla on myös merkittävä rooli viestijänä ja kouluttajana varmistaen yksiköiden toiminnan laatua ja erityisosaamista.

Hoitotyön käytännön osuus maakunnan kotisairaaloihin tulee ensisijaisesti sosiaalipalveluihin kuuluvan kotihoitopalvelun sairaanhoitajilta. Koska sairaanhoitajat eivät työskentele kotihoidossa kolmessa vuorossa, niin potilaan hoitorinkiä täydentävät Pelastuslaitoksen ensihoitajat sekä Siun soten ympärivuorokautisen palveluasumisen lääkeluvalliset sairaanhoitajat. Yhteistyötä paikallisten ensihoitoyksiköiden kanssa tehdään erityisesti alueilla, joissa ensihoitoyksiköiden perustehtävien kuormitus on vähäisempää. Hoidon tarpeen arvioinnin lisäksi ensihoito ottaa kotisairaalan potilailta verinäytteitä, annostelee antibiootteja tai aloittaa suonensisäisen nesteytyksen. Edelleen he vastaavat palliativisten potilaiden, erityisesti kotisaattohoitopotilaiden äkillisiin avuntarpeisiin silloin, kun sairaanhoitajaresurssi ei kotihoidon puolelta riitä kotisairaaloitehtäviin.

Palveluasumisyksiköissä kotisairaaloimintaa on pyritty järjestämään yhteistyössä niin, että yksiköiden omat, lääkeluvalliset sairaanhoitajat ovat vuorossa ollessaan voineet toteuttaa myös kotisairaalan työtehtäviä omien asukkaidensa kohdalla. Näin he ovat osaltaan voineet ylläpitää sairaanhoidollisia taitojaan, joita muutoin sosiaalipalveluiden yksiköissä tarvittaisiin vain harvoin. Kotisairaalan tukiosastona toimii Palliativiseen keskukseseen kuuluva palliativinen osasto kaikille joensuulaisille potilaille sekä myös muualla asuville, mikäli heillä on palliativisen erityistason hoidon tarvetta. Muiden potilaiden saattohoitovaiheen tukiosastot ovat sovitusti maakunnan seitsemässä kuntoutussairaaloissa (Kuva 1).

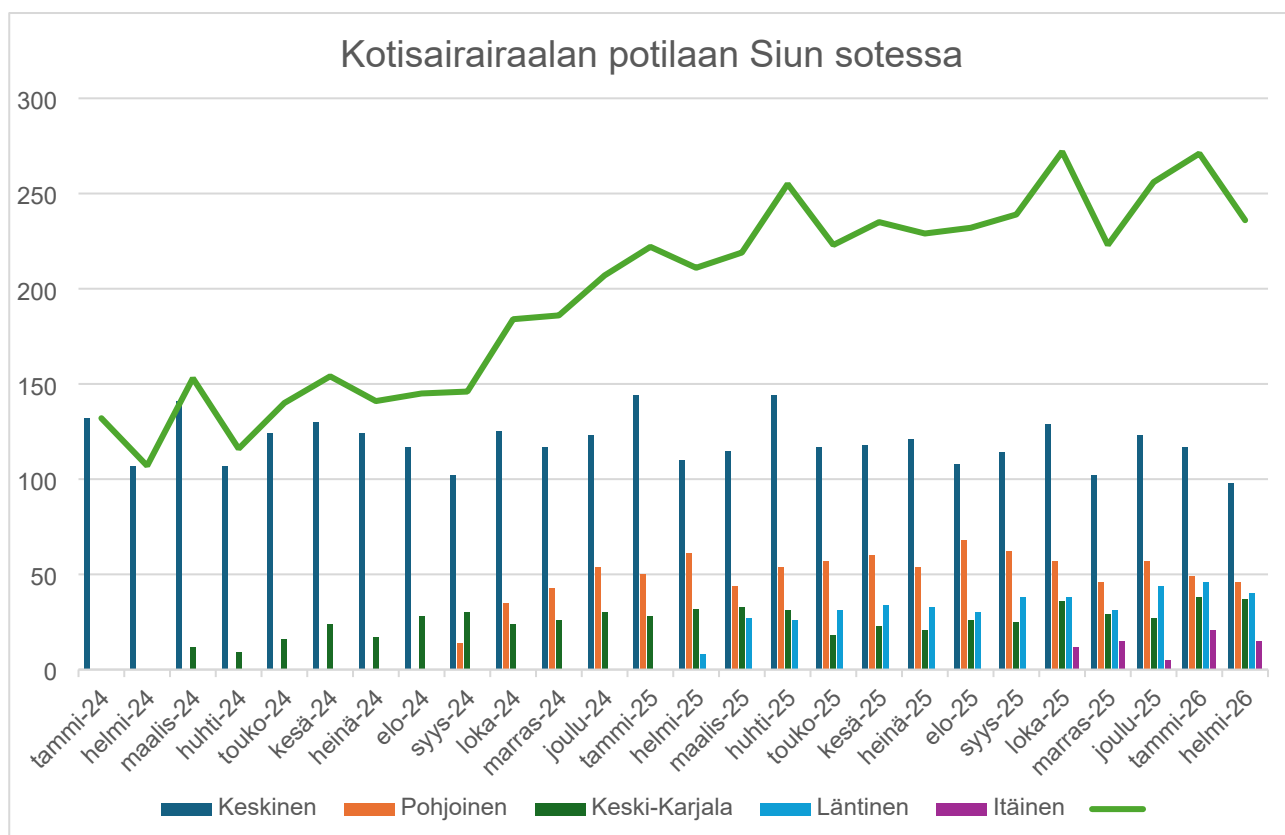

Kuva 1. Kotisairaala-yksiköt, saattohoitopotilaiden tukiosastot ja ensihoitoyksiköt Pohjois-Karjalassa. Violetilla katkoviivalla rajattu keskisen alueen kotisairaalan toiminta-alue Yhden hoitajan yksiköllä vahvistettuna. Keskisen alueen kotisairaala on jatkanut entiseen tapaan omana kokonaisuutena, jossa on ollut lääkäreiden lisäksi omat kotisairaalan hoitajat ja muu moniammatillinen tiimi. Maakunnan kotisairaalayksiköiden hoitajat ovat voineet käydä siellä perehtymässä kotisairaaloimintaan.

Kokemuksia Kotisairaala-toiminnan moniammatillisesta, palvelualuerajat ylittävästä toimintamallista

Ensimmäinen kotisairaalan satelliittiyksikkö aloitti toimintansa maaliskuussa 2024 Keski-Karjalassa (Kitee, Tohmajärvi, Rääkkylä), jossa asuu 16 000 asukasta. FinPal-hankkeen päättymisen jälkeen vuodesta 2024 kotisairaalamallin laajentaminen on otettu osaksi Siun soten palvelustrategiaa. Pohjoinen kotisairaala (Nurmee, Juuka ja Lieksa) aloitti toimintansa 16.9.2024, Lantinen kotisairaala (Outokumpu, Liperi, Polvijärvi) 24.2.2025 ja Itäinen kotisairaala (Ilomantsi, Vaara-Karjala, Eno) 20.10.2025.

Kuvasta 2 ja taulukosta 1 on nähtävissä kotisairaalan toiminta-alueen laajentuminen väestötasolla, ja Siun soten kotisairaaloissa kuukautta kohti hoidetut potilaat.

Kuva 2. Siun soten Kotisairaaloissa kuukausittain hoidetut potilaat.

Taulukko 1. Kotisairaala-hoidon piirissä olevat asukkaat ja kotisairaalassa kuukausittain hoidetut potilaat Pohjoiskarjalassa vuosina 2022–2025. Potilaista noin puolet on kotisairaalassa palliatiivisen hoidon tarpeiden takia.

	Alueen asukkaat	Keskim. hoidetut potilaat kuukaudessa			
		2022	2023	2024	2025
Keskinen	90 000	111	122	121	120
Keski-Karjala 3/24 alkaen	16 000			22	27
Pohjoinen 9/24 alkaen	23 000			37	56
Läntinen 2/25 alkaen	19 000				31
Itäinen 10/25 alkaen	15 600				11
Yhteensä		111	122	180	245
Asukkaat palvelun piirissä vuoden lopussa		90 000	90 000	129 000	163 400

Moniammatillisesta, palvelurajat ylittävästä järjestämismallista on saatu myönteisiä kokemuksia:

- Kotihoitoon saatu rekrytoitua sairaanhoitajia myös niille alueille, joilla on aikaisemmin ollut sairaanhoitajista pulaa.
- Kotisairaalan tehtävät vahvistavat sairaanhoitajien sairaanhoidollista osaamista kotihoidossa.
- Ensihoitoyksiköiden käyttöaste on parantunut niillä alueille, joilla ensihoitotehtäviä on ollut vähän, kuten esim. Heinävedellä, jossa ensihoito on käynyt kotisairaalan tukitehtävillä viime

vuonna yhteensä 27 kertaa. Koko maakunnassa ensihoito on hoitanut vuonna 2025 kotisairaalan tukitehtäviä yhteensä 321 kertaa.

- Osaavaa sairaanhoitajaresurssia voidaan käyttää tehokkaammin koulutusta vastaavaan työhön, mutta samanaikaisesti heidän ammattitaitonsa on myös kotihoidon käytössä.
- ”Paikalliset hoitajat” tuntevat alueensa väestön, potilaat usein jo ennestään tuttuja. Samoin asumispalveluyksiköiden sairaanhoitajat omat asukkaansa.
- Kotiin vietävien palveluiden verkosto on tiivistynyt, yhteistyö parantunut maakunnassa.

Kotisairaalan laajentamishankkeessa on alusta lähtien ollut ohjausryhmän lisäksi alueellisia, moniammatillisia kehittämisryhmiä, mikä on mahdollistanut paikallisten ratkaisujen etsimisen – ja löytämisen. Toisin sanoen uuden toimintatavan kehittämisessä on huomioitu alueelliset sekä toimintaan että resursointiin ja myös toimintakulttuuriin liittyvät eroavaisuudet. Laajennus on jo suunnitteluvaiheessa projektoitu, ositettu ja aikataulutettu, ja sen etenemistä on seurattu, ja havaittuihin poikkeamiin reagoitu. Kehittämistyölle on saatu alusta lähtien myös ylemmän johdon tuki.

Kotisairaaloiminnasta tiedottaminen

Toiminnan laajentumisesta on tiedotettu jatkuvasti yhteistyökumppaneita, sosiaalipalveluita, vastaanottopalveluita ja sairaalapalveluita päivystys mukaan lukien. Asiasta on myös kerrottu tiedotusvälineiden kautta kansalaisille.

FinPall -hankkeen aikana tuotettiin Siun sotelle kotisairaalan palvelukäsikirja, johon avattiin yhteistyötahoille kotisairaaloiminnan periaatteet ja työn erityispiirteet. Siun soten kotisairaaloimintaa tukemaan laadittiin työohje palveluasumisessa asuvan potilaan hoitoon. Samalla laadittiin myös yhteinen työohje palliatiivisen hoidon laatua mittaavien toimenpidekoodien käytöstä Itä-Suomen yhteistyöalueella (https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/144065/OHJ2022_004_08042022.pdf?sequence=4&isAllowed=y).

Siun soten Intranet:

[Kotisairaala](#)

[Maakunnan kotisairaaloiden toiminta](#)

Siun soten Tiedostopankin työohjeet:

[Siunsote PAL Työohje Potilaan lähettamisestä palliatiiviseen keskuksen perusterveydenhuoltoon.docx](#)

[Siunsote PAL Työohje Potilaan lähettäminen Palliatiiviseen keskuksen erikoissairaanhoidosta.docx](#)

[Siunsote KOTISAIR TYÖOHJE Kotisairaala.docx](#)

[Siunsote PAL Työohje Kotisairaalan rooli palveluasumisyksikössä asuvan potilaan hoidossa.docx](#)

Siun soten Intrassa julkaistut tiedotteet:

[Keski-Karjalan kotisairaalan satelliittiyksikkö aloittaa toimintansa](#) (410 näyttökertaa)

[Potilaan ilmoittaminen kotisairaalan hoitoon 4.3. alkaen](#)

[Keski-Karjalan alueen kotisairaaloiminta](#) (398 näyttökertaa)

[Maakunnan kotisairaaloiminta laajenee](#) (745 näyttökertaa)

[Kotisairaaloiden toiminta laajenee maakunnassa](#) (630 näyttökertaa)

[Läntinen kotisairaala käynnistyy 24.2.2025](#) (624 näyttökertaa)

[Itäinen kotisairaala käynnistyy 20.10.2025](#) (603 näyttökertaa)

Siun soten ekstranet

[Kotisairaalaasta saatu erinomaisia kokemuksia - Siun sote](#)

Median edustajille on annettu kotisairaalan toimintaan liittyen tiedotteita ja haastatteluita:

.....
[Kiiteltä kotisairaala kattaa pian koko Pohjois-Karjalan](#) | [Pohjois-Karjala](#) | [Yle](#)

[Sairaalataseista hoitoa koteihin pian kaikkialla Pohjois-Karjalassa: "Olen niin kiitollinen, ettei tarvinnut kipeänä lähteä minnekään"](#) | [Paikalliset](#) | [Karjalainen](#)

.....
Viitteitä

<https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/server/api/core/bitstreams/76402610-0785-40aa-86b6-d4d5be860830/content>